

ที่ ยล ๐๐๓๗.๑/ว ๐๑๔

ถึง สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ ทุกอำเภอ/ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา/
เทศบาลนครยะลา และเทศบาลเมืองเบตง

พร้อมนี้ จังหวัดยะลา ขอส่งสำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๐๑.๒/๑๓๖๓๓ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ขอสนับสนุนเชิญชวนหน่วยงานในสังกัดร่วมสักการะธรรมเจดีย์ คัมภีร์ พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุดจากราชอาณาจักรนอร์เวย์มาประดิษฐานในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว มาเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์ เชิญชวนบุคลากรในสังกัด และประชาชนทั่วไป ร่วมสักการะ ธรรมเจดีย์ฯ ตั้งแต่บัดนี้ ถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ระหว่างเวลา ๐๙.๓๐ - ๑๘.๐๐ น. ณ อาคาร พิพิธภัณฑสถานพระพุทธรูป จันทมณฑล จังหวัดนครปฐม ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป สำหรับอำเภอขอให้แจ้งเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ทราบด้วย

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดยะลา

งานบริหารทั่วไป

โทร./โทรสาร ๐-๗๓๒๒-๒๗๘๖

สป.มท. ๗๕๓๓๒

www.yalalocal.go.th

D:\ตา\ประทับตรา.doc

“ดำรงธรรมนำไทยใสสะอาด”

สจ.ยธสา
เลขที่รับ 081 เวลา 13.00 น.
ลงวันที่ 05 ส.ค. 2554

- ☒ จ.บ.ท.
- ☐ ก.บ.ท.
- ☐ ก.พ.ท.
- ☐ ก.กร.
- ☐ ก.ง.บ.

ที่ มท ๐๘๐๑.๒/ ๑๓๖๓๓

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอสนับสนุนเชิญชวนหน่วยงานในสังกัดร่วมสักการะธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุด
จากราชอาณาจักรนอร์เวย์มาประดิษฐานในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประวัติความเป็นมาของธรรมเจดีย์ฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยรัฐบาลและมหาเถรสมาคม เห็นชอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงาน
ภาครัฐและเอกชน จัดโครงการอัญเชิญธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุดจากราชอาณาจักรนอร์เวย์
มาประดิษฐานในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว ณ อาคารพิพิธภัณฑสถานพระพุทธศาสนา พุทธมณฑล จังหวัด
นครปฐม ระหว่างวันที่ ๘ พ.ย. ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๕ ก.พ. ๒๕๕๔ รวม ๙๐ วัน เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่จารึกในคัมภีร์ธรรมเจดีย์

ในการนี้ ขอความร่วมมือจังหวัด ประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าว ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่
ทราบ เพื่อเชิญชวนบุคลากรในสังกัด และประชาชนทั่วไป ร่วมสักการะธรรมเจดีย์ฯ ตั้งแต่บัดนี้ ถึงวันที่ ๕ ก.พ. ๒๕๕๔
ระหว่างเวลา ๐๙.๓๐ - ๑๘.๐๐ น. ณ อาคารพิพิธภัณฑสถานพระพุทธศาสนา พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรัชย์ ชันอาสา)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ รักษาการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักเลขานุการกรม
ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวก
โทร. ๐-๒๒๔๑-๕๐๑๔
โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๕๐๑๔

การอัญเชิญธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุด
จากราชอาณาจักรนอร์เวย์มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ณ ราชอาณาจักรไทย

.....

ความเป็นมาของการอัญเชิญ

๑. ด้วยในเดือน ตุลาคม ๒๕๕๒ พระธรรมสิทธินายก ผู้แทนสมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช และนายณพรัตน์ เบญจวัฒนานันท์ รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ตำแหน่งขณะนั้น) ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมสนามสอบธรรมศึกษาของคณะสงฆ์ ในประเทศยุโรป และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย เมื่อเดินทางถึงราชอาณาจักรนอร์เวย์ ได้ทราบว่า สถาบันอนุรักษศาสตร์เคอเยน มหาวิทยาลัยออสโล ได้เก็บรักษาธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุด ที่ได้ค้นพบและมีอยู่ในโลก จึงได้ประสานขอเข้าชมและศึกษาประวัติความเป็นมาของธรรมเจดีย์ คัมภีร์ดังกล่าว และได้รับทราบความเป็นมาของธรรมเจดีย์ สรุปได้ว่า

ธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณ ณ สถาบันอนุรักษศาสตร์เคอเยน ประเทศนอร์เวย์ เป็นคัมภีร์พุทธศาสนาเก่าแก่ที่สุดในโลก ที่ได้ถูกค้นพบก่อนสงครามจะเกิดขึ้น ในถ้ำบริเวณเทือกเขาบาบิยาน ตั้งอยู่ห่างประมาณ ๒ ก.ม. จากพระพุทธรูปหินบาบิยานสูง ๕๓ เมตร ที่ถูกทำลายในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ในอดีตดินแดนแถบนี้ชื่อว่า คันธารราช อยู่บนเส้นทางสายไหม เคยเจริญรุ่งเรืองด้วยพุทธศาสนา และปัจจุบันดินแดนแถบนี้เรียกว่า ประเทศอัฟกานิสถาน นักโบราณคดีและภาษาศาสตร์ใช้เวลากว่า ๑๒ ปี ทำการขุดค้นคัมภีร์โบราณ โดยได้สันนิษฐานสรุปว่า เป็นผลงานของพระอรหันต์ที่ได้จารึกพระธรรมวินัยเป็นตัวอักษร เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ ๖ หรือประมาณร่วม ๒,๐๐๐ ปีที่แล้วแล้ว

การค้นพบธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุด คัมภีร์ดังกล่าวได้จารึกพระพุทธรูป นับเป็นการสร้างคุณประโยชน์ด้านวิชาการโบราณคดี และภาษาศาสตร์ของโลกอย่างยิ่ง ทำให้ทราบถึงต้นฉบับของจริงดั้งเดิม ยุคสมัยการบันทึกคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จากการจดจำสู่การจารึกเขียนเป็นอักษร เป็นหลักฐานให้ชาวโลกได้ศึกษาเรียนรู้ การวิวัฒนาการในพระพุทธศาสนา ซึ่งปรากฏเรียกขานสืบต่อมาในปัจจุบัน ว่า พระไตรปิฎก

คณะผู้แทนของสมเด็จพระพุทธาจารย์ ได้เดินทางกลับจากการตรวจเยี่ยมสนามสอบธรรมศึกษาและถวายรายงานถึงเรื่องธรรมเจดีย์แด่ สมเด็จพระพุทธาจารย์ จึงได้ประสานการดำเนินงานในการอัญเชิญธรรมเจดีย์ มาประดิษฐานในราชอาณาจักรไทย

๒. มหาเถรสมาคม ได้มีมติในคราวประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๕/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ที่ประชุมรับทราบการอัญเชิญธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุดจากสถาบันอนุรักษศาสตร์เคอเยนสู่ราชอาณาจักรไทย ในช่วงงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี ๒๕๕๓ เนื่องจากเห็นว่า เป็นเรื่องที่เหมาะสมอย่างยิ่ง

/เนื่องด้วย.....

เนื่องด้วยเป็นการยกย่องและเป็นเกียรติกับสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ดังนี้

(๑) เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๓ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

(๒) เพื่อเป็นการเชิดชูและสนับสนุนในการนำคัมภีร์พุทธศาสนาที่เก่าแก่อันเป็นหลักฐานบันทึก คำสอนของพระพุทธเจ้าที่สร้างสันติภาพให้สังคมโลกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จัดแสดงให้พุทธศาสนิกชนได้ชม

(๓) เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างราชอาณาจักรไทย และราชอาณาจักรนอร์เวย์

การอัญเชิญธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุดจากสถาบันอนุรักษสเคอเยนสู่ราชอาณาจักรไทยครั้งนี้ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งของเทศกาลวันวิสาขบูชาในนามของคณะสงฆ์ไทยและรัฐบาล

๓. การดำเนินงานเพื่อการอัญเชิญธรรมเจดีย์ฯ ไม่สามารถดำเนินงานได้ทัน เพื่อให้เป็นกิจกรรมหนึ่งในเทศกาลวันวิสาขบูชา ตามมติมหาเถรสมาคมในคราวประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๕/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เนื่องจากช่วงระยะเวลาดังกล่าวเกิดความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง

๔. คณะรัฐมนตรี ได้มีมติในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ให้โครงการอัญเชิญธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุดจากราชอาณาจักรนอร์เวย์มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราวในราชอาณาจักรไทย ระหว่างวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เป็นโครงการของรัฐบาลและคณะสงฆ์

การอัญเชิญธรรมเจดีย์ฯ ประดิษฐานเป็นการชั่วคราวในราชอาณาจักรไทย

รัฐบาลและคณะสงฆ์ไทย ได้อัญเชิญ “ธรรมเจดีย์” พระคัมภีร์ พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุด อายุกว่า ๒,๐๐๐ ปี เพื่อเป็นสิริมงคลและเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา และเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรนอร์เวย์ ที่มีมายาวนานตั้งแต่สมัยของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์แห่งทวีปเอเชียพระองค์แรกที่เสด็จไปยังแหลมเหนือ นอร์ดแคปป์ และชาวนอร์เวย์ ได้รู้จักรัชกาลที่ ๕ ว่า “King Chulalongkorn of Siam”

รองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์) และคณะ พร้อมด้วยคณะสงฆ์ได้อัญเชิญจากราชอาณาจักรนอร์เวย์สู่ราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ประดิษฐาน ณ อาคารพิพิธภัณฑสถานพระพุทธรูปโบราณ อำเภอยะรัง จันทบุรี ในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยได้ประดิษฐานและจัดนิทรรศการ เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลานาน ๙๐ วัน ระหว่างวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

สำหรับในพื้นที่ในการจัดนิทรรศการที่จัดขึ้น ณ อาคารพิพิธภัณฑสถานพระพุทธรูปโบราณ โดยภายในสถานที่จัดนิทรรศการจะมีการสร้างหน้าผาจำลอง ภายในห้องแสดงนิทรรศการ ซึ่งจะแบ่งเป็นหมวดหมู่ดังนี้ หมวดที่ ๑ แคว้นคันธาระ หมวดที่ ๒ การค้นพบคัมภีร์โบราณ หมวดที่ ๓ โครงการชำระแปลคัมภีร์โบราณ หมวดที่ ๔ คัมภีร์โบราณว่าด้วยพระสูตร หมวดที่ ๕ คัมภีร์

โบราณว่าด้วยพระวินัย หมวดที่ ๖ คัมภีร์โบราณว่าด้วยพระอภิธรรม หมวดที่ ๗ คัมภีร์
โบราณว่าด้วยประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หมวดที่ ๘ ตุ่ม ภาชนะบรรจุคัมภีร์โบราณ

นิทรรศการทั้งหมดนี้จะถ่ายทอดเรื่องราวของ “ธรรมเจดีย์” พระคัมภีร์พุทธศาสนา ซึ่งถือว่ามีความสำคัญกับชาวพุทธเป็นอย่างมากเนื่องจากธรรมเจดีย์ ถือเป็น ๑ ใน ๔ ของพุทธเจดีย์ ๔ อย่างขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ได้แก่ ๑. ธาตุเจดีย์ คือพระบรมสารีริกธาตุ ๒. บริโภคเจดีย์ ได้แก่สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล อันได้แก่ สถานที่ประสูติ ตรัสรู้ ปฐมเทศนาและปรินิพพาน ๓. ธรรมเจดีย์ ได้แก่จารึก ข้อพระธรรมที่เป็นหัวใจพระศาสนา ๔. อุเทสิกเจดีย์ ได้แก่ สิ่งทีระลึก เช่น พระพุทธรูป และการที่ชาวพุทธได้บูชาธรรมเจดีย์นั้นเปรียบเสมือนได้บูชาองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่ระลึกถึงพระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ซึ่งภายในที่ประดิษฐานและนิทรรศการจะเปิดโอกาสให้เข้าเยี่ยมชมศึกษาข้อมูลและสักการบูชา ทุกวันระหว่างเวลา ๐๙.๓๐ น. ถึงเวลา ๑๘.๐๐ น.

กิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่กำหนดจัดขึ้นเพื่อสักการะธรรมเจดีย์ ประกอบด้วย การถวายสังฆทาน การถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ การเจริญพระพุทธมนต์ การแสดงพระธรรมเทศนา เรื่อง “สาระธรรมจากพระไตรปิฎก” การบรรยายธรรม และการร่ายพระไตรปิฎก

ประวัติความเป็นมาของธรรมเจดีย์ คัมภีร์พุทธศาสนาโบราณเก่าแก่ที่สุด

ธรรมเจดีย์ พระคัมภีร์พุทธศาสนาโบราณ ณ สถาบันอนุรักษสเคอเยน ประเทศนอร์เวย์ เป็นพระคัมภีร์พุทธศาสนาเก่าแก่ที่สุดในโลก ที่ได้ถูกค้นพบก่อนสงครามจะเกิดขึ้น ในถ้ำบริเวณเทือกเขาบาบิยาน ตั้งอยู่ห่างประมาณ ๒ ก.ม. จากพระพุทธรูปหินบาบิยานสูง ๕๓ เมตร ที่ถูกทำลายในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ในอดีตดินแดนแถบนี้ชื่อว่า คันธารราช อยู่บนเส้นทางสายไหม เคยเจริญรุ่งเรืองด้วยพุทธศาสนา และปัจจุบันดินแดนแถบนี้เรียกว่า ประเทศอัฟกานิสถาน

สถาบันอนุรักษสเคอเยน ประเทศนอร์เวย์ ได้ค้นพบโบราณชุดแรก ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ จากพ่อค้าของเก่าซิมฟ็อก กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ และได้วางแผนการขนย้ายคัมภีร์ทุกวิถีทาง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๓ (ในปีพ.ศ. ๒๕๔๔ ถ้ำแถบเทือกเขาบาบิยานได้ถูกระเบิดทำลายจนหมดสิ้น รวมทั้งองค์หลวงพ่อบาบิยานสูง ๕๐ เมตร) ปัจจุบันสถาบันฯ สามารถอนุรักษ์คัมภีร์โบราณไว้ได้ประมาณ ๕,๐๐๐ ชิ้น ที่ยังเป็นชิ้นส่วนสมบูรณ์และแตกหักเล็กน้อย และส่วนที่เศษชิ้นเล็ก ๆ อีกประมาณ ๘,๐๐๐ ชิ้น ทั้งหมดมีอายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๖ - ๑๒ การจารึกทำไว้ในใบลาน เปลือกไม้ หนังสัตว์และแผ่นทองเหลือง นักโบราณคดีและภาษาศาสตร์นานาชาติใช้เวลา ๑๒ ปี ทำการชำระคัมภีร์โบราณโดยสันนิษฐานสรุปว่า เป็นผลงานของพระอรหันต์ที่ได้จารึกพระธรรมวินัยเป็นตัวอักษรในราวพุทธศตวรรษที่ ๖ หรือประมาณร่วม ๒,๐๐๐ ปีล่วงมาแล้ว

นักอักษรวิทยาและโบราณคดีได้ศึกษาอย่างละเอียด แต่ยังไม่สามารถสรุปสถานที่จารึกและวันเดือนปี ด้วยเหตุผลด้านภูมิศาสตร์ ดินแดนบาบิยานหรือแคว้นคันธาระเป็นถิ่นที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันมาร่วม ๕๐๐ ปี การจารึกส่วนหนึ่งอาจทำขึ้นในอินเดียและปากีสถาน นักอักษรวิทยาได้ศึกษาบางพระสูตร เช่น จังกีสสูตร มหาปริณิพพาน ปาฏิโมกข์ และกรรมวาจาจารย์ มีส่วนคล้ายกับพระสูตรแปลของจีน สันนิษฐานว่าเป็นพระไตรปิฎกของคณะสงฆ์มหาสังฆิกะ นิกายโลโกตตระวาทีน ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ นาย กะสุยะ ยะมะอุชิ จากสถาบันวิจัยวัฒนธรรมภูมิปัญญาแห่งชาติ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ได้เดินทางสู่ซารคารัน พื้นที่บริเวณห่างประมาณ ๑.๒ ก.ม. ไปทางทิศเหนือของถ้ำที่ประดิษฐานหลวงพ่อบาบิยาน และได้ถ่ายภาพที่ปรากฏนี้ไว้ ชาวบ้านชาวอัฟกานิสถานได้เล่าให้เขาฟังว่า เมื่อประมาณ ๑๐ ปี ที่ล่วงมาแล้ว ได้เกิดแผ่นดินไหวอย่างหนักบริเวณถ้ำแถบเทือกเขาบาบิยาน ปรากฏมีพระคัมภีร์โบราณไหลทะลักออกมาจากที่เก็บซ่อน กระจ่ายทั่วพื้นถ้ำ กองอยู่สูงประมาณ ๑๐ ซม. ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นธรรมเจดีย์ พระคัมภีร์โบราณที่เก็บรักษาไว้ ณ สถาบันอนุรักษสเคอเยนก็ได้

ในปัจจุบันสถาบันอนุรักษสเคอเยน ประเทศนอร์เวย์ ได้อนุรักษ์ธรรมเจดีย์ พระคัมภีร์โบราณเก่าแก่ที่สุดในโลกนี้ไว้ โดยมีอยู่ราว ๕,๐๐๐ ชิ้น ที่ยังเป็นรูปเป็นร่าง กล่าวคือเป็นชิ้นส่วนของแผ่นจารึกใบลาน เปลือกไม้และหนังแกะ ที่มีขนาดตั้งแต่ ๒ ตารางเซนติเมตร ไปจนเป็นแผ่นที่สมบูรณ์ นอกนั้นเป็นเศษอีกราว ๘,๐๐๐ ชิ้น ด้วยเหตุผลว่าคำสอนในพุทธศาสนาสร้างสันติภาพให้สังคมโลกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตลอดมา นับเป็นความโชคดีของชาวพุทธทั่วโลก และผู้รักสันติภาพทั้งหลาย ที่ธรรมเจดีย์ พระคัมภีร์พุทธศาสนาโบราณ ได้ผ่านพ้นอันตราย ตลอดระยะเวลาาร่วม ๒,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา และไม่สูญสิ้นไปกับภัยธรรมชาติและสงคราม สถิตเป็นหลักฐานสำคัญประวัติศาสตร์พุทธศาสนาสืบต่อมาจนบัดนี้